

Γρηγόρης Τσάλτας,

Ομοτ. Καθηγητής, Πρόεδρος ΕΚε.ΠΕΚ, Πρώην Πρύτανης Παντείου πανεπ.
Εκπρόσωπος Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παγκόσμιοι Στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στόχος Νο 6: Καθαρό Νερό και Αποχέτευση. 'Ένα Ανθρώπινο Δικαίωμα Ζωής.

Αυτά τα οποία ακούστηκαν για τον νερό ήταν πολλά και σημαντικά. Και στο σημαντικό θέλω να σταθώ. Είναι γεγονός όμως ότι εάν γυρίσουμε λιγάκι πίσω και κάναμε αυτήν την αναδρομή, με την ευκαιρία αναγνώρισης από την εθνική συνέλευση του οργανισμού των Ηνωμένων εθνών στις 28 Ιουλίου του 2010 της πρόσβασης στον νερό ποιότητας και στις εγκαταστάσεις υγιεινής ως ανθρώπινου δικαιώματος, απόφαση που εκείνη τη στιγμή κρίθηκε ιστορική για το μέλλον της ανθρωπότητας. Η τότε υφυπουργός οικολογίας της Γαλλικής κυβέρνησης υποστήριξε ότι δεν είναι η έλλειψη νερού που σκοτώνει αλλά το βρώμικο νερό. Εκεί πήγε το μυαλό μου όταν άκουσα σήμερα την πρώτη εισήγηση περί καθαρού νερού.

Από ότι καταλαβαίνετε είναι γεγονός ότι η κατανάλωση μολυσμένου ύδατος αποτελεί σήμερα την πρώτη αιτία θανάτου στον πλανήτη. Εντούτοις είναι επίσης γεγονός ότι οι χώρες στον πλανήτη που αφορούν στον αναπτυσσόμενο νότο είναι εκείνες που υποφέρουν περισσότερο από την έλλειψη καθαρού πόσιμου νερού. Και τούτο διότι πολλές από αυτές δεν έχουν καν λύσει το αρχικό πρόβλημα πρόσβασης σε αυτό, είτε για λόγους οικονομικούς είτε για λόγους που σχετίζονται τα τελευταία χρόνια με την γενικότερη περιβαλλοντική υποβάθμιση του πλανήτη μέσω φαινομένων που αφορούν ξηρασία και την σχετιζόμενη ερημοποίηση σε περιοχές κυρίως της Αφρικής, δεξιά και αριστερά πάνω και κάτω από τον ισημερινό, η έμφαση όμως αποδίδεται προς τα βορειότερα.

Παράλληλα και ο αναπτυσσόμενος βορράς μέσω της αλόγιστης χρήσης των υδάτινων αποθεμάτων σε συνδυασμό με την ραγδαία επιδείνωση σε επίπεδο μόλυνσης κυρίως του υδροφόρου ορίζοντα, κινδυνεύει εξίσου να επηρεάσει την δημόσια υγεία σε βαθμό πλέον επικίνδυνο για την ανθρώπινη ζωή. Εμείς προερχόμαστε από ένα πανεπιστήμιο κοινωνικών και πολιτικών επιστημών το γνωστό Πάντειο πανεπιστήμιο. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Κατάρτισης του οποίου ηγούμαι, με μεγάλη ιστορία στον τομέα της έρευνας, με έμφαση όμως στον τομέα πάντοτε του περιβάλλοντος αλλά και της σωστής ενημέρωσης σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, χάριν και της πανεπιστημιακής καταγωγής μας έχει πολλάκις αναδείξει το τεράστιο πρόβλημα της έλλειψης πόσιμου νερού σε συνδυασμό όμως και πάντοτε με την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής μέσα από το πολύπλευρο έργο μας για την ευρωπαϊκή πολιτική της περιβαλλοντικής προστασίας και όπως εμείς επιμένουμε να λέμε όχι τόσο προστασίας όσο διαχείρισης.

Πιστοί σε αυτήν την αντίληψη η συνεργασία μας με το ίδρυμα Καποδίστριας και με την αγαπητή μου συνάδελφο την κυρία Μαίρη Μαρούλη- Ζηλεμένου που διαθέτει τις ίδιες με εμάς ευαισθησίες στον τομέα αυτό, αλλά και με απτές διαχρονικά αποδείξεις στο χώρο διοργάνωσης σημαντικών επιστημονικών συναντήσεων, αποσκοπούσε από την αρχή στην πληρέστερη προσέγγιση του φαινομένου που αναλύθηκε αυτές τις 2 μέρες και το οποίο τείνει να αποτελέσει, από ό,τι φαίνεται, την κατεξοχήν μάστιγα του 21^{ου} αιώνα. Μια μάστιγα η οποία σε συνδυασμό και με το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και τις

επιπτώσεις της στο ευρύτερο γήινο οικοσύστημα θέτει σε κίνδυνο πρωτίστως την ανθρώπινη παρουσία πάνω στο πλανήτη.

Με αλλά λόγια θεωρείται πλέον σίγουρο ότι, ο κίνδυνος για την εξαπάτηση του ανθρώπινου είδους είναι πλέον ορατός. Ενώ η αναγέννηση της φύσης του πλανήτη φαντάζει πιο εφικτή ακόμα και αντιμετωπίζοντας την μεγαλύτερη περιβαλλοντική υποβάθμιση. Ο πλανήτης γη δεν πρόκειται να πεθάνει ποτέ, ο άνθρωπος θα πεθάνει πολύ πριν από τον πλανήτη.

Κύριες και κύριοι και αγαπητοί μας φίλοι και συνάδελφοι τόσο το Ευρωπαϊκό Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Κατάρτισης όσο και το Ίδρυμα Καποδίστριας ευελπιστούσαμε από την αρχή και ευελπιστούμε ακόμα και στη συνέχεια σε ένα γόνιμο διάλογο το διήμερο που μόλις τώρα τελειώνει τόσο σε επίπεδο ανάδειξης του προβλήματος υποβάθμισης του καθαρού πόσιμου νερού όσο και στην υπόδειξη μέτρων αναβάθμισης του. Και αυτό θα είναι το πιο σημαντικό εάν διαπιστώσουμε το πρόβλημα του πλανήτη και προτείνουμε κάποιες συγκεκριμένες λύσεις.

Είναι γεγονός επίσης ότι ο βιασμός του πλανήτη σε επίπεδο φυσικών πόρων θα πρέπει πλέον να σταματήσει και δεν μιλάω πλέον για τον νερό, γιατί είδαμε τη μεγάλη εξέλιξη της ρύπανσης και της μόλυνσης του αέρα, της ατμοσφαιρικής ρύπανσης δηλαδή, που μας οδήγησε στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής το οποίο κι αυτό από ότι φαίνεται δεν είναι τόσο εύκολα αναστρέψιμο. Θα πρέπει λοιπόν αυτός ο βιασμός να σταματήσει διότι το χρωστάμε στα παιδιά μας αφού αυτούς τους πόρους τους δανειστήκαμε και εμείς από τους γονείς μας, χωρίς όμως από ότι φαίνεται, να τους έχουμε διαχειριστεί όπως θα έπρεπε. Σύμφωνα με όσα ακούστηκαν νομίζω ότι θα μπορούσαμε να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα με κάποιους κωδικούς τους οποίους θα πρέπει να ακολουθήσουμε από εδώ και μπρος και να προάγουμε περισσότερο για το καλό όλων μας και του πλανήτη ασφαλώς.

Τρεις βασικές λέξεις κυριάρχησαν σε σχέση με όλες τις εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν. Η **πρώτη** ήταν η έννοια της προστασίας του περιβάλλοντος **η δεύτερη** η έννοια της ασφαλείας και **η τρίτη** η έννοια της διαχείρισης. Όλα αυτά σε συνδυασμό αν θέλετε να τα πετύχουμε και δεν αφορά ασφαλώς μόνο την Ελλάδα ή την Ευρώπη αλλά τον πλανήτη στο σύνολο του, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η μόλυνση δεν γνωρίζει σύνορα δεν περιχαράκωνεται.

Το 1992 πήγαμε στο Ρίο στην μεγάλη συνδιάσκεψη του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης και το μόνο πράγμα που διαπιστώσαμε είναι ότι πρέπει να αλλάξουμε το διεθνές δίκαιο και αυτό γιατί είναι το δίκαιο το οποίο στηρίζεται στην εδαφική κυριαρχία των κρατών η οποία κατοχυρώνεται με σύνορα. Ποια σύνορα το 1986 θα μπορούσαν να μας προφυλάξουν από το ραδιενεργό νέφος που ερχόταν από το Τσερνομπίλ; Δεν μπορούσαμε να σηκώσουμε σύνορα και να πούμε στοπ εδώ είναι Ελλάδα, αυτό είναι κάτι που δημιουργήσες εσύ ως τότε Σοβιετική Ένωση στην Ουκρανία άρα σταμάτησε το. Είναι τέτοιες οι συνθήκες του πλανήτη που αφορά πλέον το περιβάλλον όλων.

Επομένως εκείνο που θα πρέπει πραγματικά να κατοχυρώσουμε, εάν είναι δυνατόν, σε πρώτη φάση την εξασφάλιση της μετοχής όλων μας. Μέσω της συμμετοχής θα πρέπει να επιτευχθεί η συνεργασία η οποία θα μπορούσε να μας οδηγήσει σε κάποιο ποθητό αποτέλεσμα. Αυτή την συνεργασία θα πρέπει να αποφασίσουμε βέβαια ότι θα πρέπει να την συντονίζουμε κι όχι απλά να την διατυπώνουμε ως μια οικιστική την οποία μπορούμε

να ακολουθήσουμε.

Τέλος εκτός από την συμμετοχή και την συντονισμό είναι πολύ σημαντικό κατά την δική μου την άποψη η συναίνεση. Εδώ δεν χωρούν αντιρρήσεις που έχουν σχέση με πολιτικές, οικονομικές ή άλλες παρεπόμενες πολιτικές που αναπτύσσονται στις ευρύτερες κοινωνίες σε αυτόν τον πλανήτη που ζούμε. Η συναίνεση είναι υποχρεωτική και είναι η μόνη η οποία μπορεί να οδηγήσει σε σωστή λύση. Σε λύση αποδεκτή από όλους μας.

Όταν έκανα τις σπουδές μου στην Γαλλία ασχολήθηκα περισσότερο με το περιβάλλον που μόλις είχε αρχίσει να αποτελεί σημαντικό στοιχείο επιστημονικής έρευνας. Μου έκανε εντύπωση που διάβασα ένα βιβλίο της Elizabeth Macbirkezeη οποία ήταν εκείνη την εποχή διευθύντρια στο International Institute of the Ocean στην Καλιφόρνια. Εγγραφε ένα βιβλίο με τίτλο *drama of the oceans* όταν της είπαν ότι είναι πολύ ωραίο και ότι θα επρέπε να το μεταφράσει και σε άλλη γλώσσα. Ασφαλώς την γλώσσα που προτίμησε ήταν η γαλλική. Είπε θα σας το δώσω να το μεταφράσετε αλλά αλλάξτε τον τίτλο. Και πως θέλετε να τον πούμε; Είπε *la planete mer*. Μίλησε για τον **πλανήτη θάλασσα** και αυτό είναι φυσιολογικό γιατί η σχέση της θάλασσας με το θαλάσσιο χώρο γενικότερα και των ωκεανών με την γήινη επιφάνεια είναι της τάξης του 72%. Δηλαδή 72% έχουμε θάλασσες και ωκεανούς και το υπόλοιπο είναι αυτό που λέμε ήπειροι , οι ποιοι κάποτε ήταν ενωμένες όλες μαζί. Είχαμε ένα νησί μέσα σε έναν ατελείωτο ωκεανό. Είναι αυτό που οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ονόμαζαν **νουν** θεωρώντας ότι ο κρόκος όπως επιπλέει μέσα στο ασπράδι έτσι είναι η ενωμένη γη η οποία πλέει μέσα σε μια ατελείωτη θάλασσα. Βέβαια καταλαβαίνεται ότι αυτή η σχέση πρέπει να προβάλλεται και είναι η μοναδική σχέση η οποία ταυτίζεται με τον άνθρωπο, ο οποίος κατά το 71% αποτελείται από νερό. Η προστασία λοιπόν αυτού του πράγματος η οποία έχει σχέση με την ίδια μας την ύπαρξη είτε αφορά τον οργανισμό μας είτε άφορα στον χώρο στον οποίο ζούμε δηλαδή τον πλανήτη γη, είναι από όπως καταλαβαίνετε παρά πολύ σημαντικό.

Με αυτά τα λίγα λόγια νομίζω ότι έχουμε καταγράψει σε αυτό το 1^ο φόρουμ για το νερό πολλά σημαντικά στοιχεία, με κυριότερο ότι θα πρέπει να προστατεύσουμε το νερό και να το αφήσουμε να είναι ελεύθερο στην διάθεση του οποιοδήποτε, αλλά καθαρό νερό και όχι απλό νερό.

Σας ευχαριστώ